

12. Megan Redman, Lauren Effron. Children of witness Protection struggle of reclaim identities. ABCNews. 2016. URL: <https://abcnews.go.com/US/children-witness-protection-struggle-reclaim-identities/story?id=41335525>
13. Nina Concepcion. 16 Shocking true stories of people living in the Witness Protection Program. Twenty-two words. URL: <https://twentytwowords.com/true-stories-witness-protection-program/>
14. Witness Security Program. U.S. Marshals Service. URL: <https://www.usmarshals.gov/witsec/>
15. U.S. Marshals Service. Fact sheet. Witness Security. 2018. URL: <https://www.usmarshals.gov/duties/factsheets/witsec.pdf>
16. An Garda Siochana – Security and intelligence. URL: <https://www.garda.ie/en/about-us/our-departments/security-and-intelligence/>
17. Кожен з бійців чернігівського «Грифона» у будь-який момент готовий зі зброєю в руках захистити клієнта. 2011. URL: <http://old.npu.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/471958>
18. National Crime Agency. URL: <http://www.nationalcrimeagency.gov.uk/about-us>
19. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran522#n522>
20. Ухвала Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 6 січня 2017 року у справі № 686/15505/16-к. / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64021478>
21. Азаров М.Ю. Досвід роботи Італії та Німеччини щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). Київ, 2003. № 7. С. 139–145.

УДК 343.131.5

АДВОКАТСЬКА ТАКТИКА ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ БЕЗ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ

ATTORNEY TACTICS APPLIED DURING A DETENTION OF A PERSON WITHOUT A COURT JUDGE DECISION

Циганюк Ю.В.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права та правоохоронної діяльності
Хмельницького інституту
Міжрегіональної Академії управління персоналом,
адвокат*

Стаття присвячена з'ясуванню сутності адвокатської тактики під час затримання особи без ухвали слідчого судді. У статті розкрито суть адвокатської тактики та її реалізацію під час затримання особи без ухвали слідчого судді. У висновках сформульовано її особливості, основне правило такої тактики та елементи, які її формують.

Ключові слова: адвокатська тактика, тактика захисту, затримання, ухвала слідчого судді, планування та організація.

Статья посвящена установлению сущности адвокатской тактики при задержании лица без постановления следственного судьи. В статье раскрыта суть адвокатской тактики и ее реализация при задержании лица без постановления следственного судьи. В заключении сформулированы ее особенности, основное правило такой тактики и элементы, которые ее формируют.

Ключевые слова: адвокатская тактика, тактика защиты, задержание, постановление следственного судьи, планирование и организация.

The article is devoted to the clarification of the essence of an attorney tactics during a detention of a person without a court judge decision. The article reveals the essence of an attorney tactics and its implementation when a person being detained without a court judge decision. Its features, the main rule of such tactics and its forming elements are formulated in the conclusions.

Key words: attorney tactics, defence tactics, detention, court judge decision, planning and organization.

Постановка проблеми. Теоретичні та практичні аспекти затримання особи без ухвали слідчого судді часто порушувались у текстах юридичних наукових публікацій. Втім чимало проблемних питань виникають саме під час реалізації адвокатами тактичних прийомів у процесі застосування вказаного заходу забезпечення кримінального провадження. Саме адвокат (захисник) має забезпечити затриманому (підзахисному) надання якісної правничої допомоги одразу після затримання. А тактичні прийоми та алгоритми дій під час і після затримання особи надають можливість розширення варіантів правової поведінки адвоката (захисника) у кримінальному провадженні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням адвокатської тактики присвячені праці Я.О. Береського, О.В. Бишевець, А.М. Бірюкової, В.І. Боярова, Й.Л. Бронза, Т.В. Варфоломєєвої, В.Г. Гончаренка, А.В. Закревського, Я.П. Зейкана, К.В. Легких, В.К. Матвійчука, О.В. Острогляд, В.О. Попелюшка, С.В. Томина, О.Г. Яновської та інших. Використання праць указаних науковців дасть змогу створити новизну під час дослідження за обраною темою.

Метою цієї статті є встановлення особливостей адвокатської тактики під час затримання особи без ухвали слідчого судді.

Виклад основного матеріалу дослідження. На системні проблеми у вітчизняному законодавстві, наявність яких призводила до порушень прав людини під час затримання за підозрою у скоєнні злочину, неодноразово вказував у своїх рішеннях і Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) («Олексій Михайлович Захаркін проти України» від 24 червня 2010 року, «Нечипорук і Йонкало проти України» від 21 квітня 2011 року, «Савін проти України» від 12 червня 2012 року та ін.). Йдеться не тільки про випадки відсутності у відповідних протоколах відомостей про дату, час і місце затримання особи, її ім'я, підстави затримання, особу, яка здійснила затримання, а й про використання адміністративного затримання з метою підтвердження підозри у скоєнні особою злочину. ЄСПЛ неодноразово визнавав адміністративний арешт особи частиною тривалішого та безперервного періоду тримання її під вартою в подальшому під час досудового розслідування [1, с. 182].

На системність порушень під час затримання особи вказує аналіз, здійснений А.В. Самодіним. Так, автор зазначив, що Європейський суд з прав людини у низці справ розглянув цю проблему у справі Осипенка проти України (№ 4634/04, 9 листопада 2010 року), у якій було встановлено, що заявник перебував у підрозділі міліції кілька годин до того, як набув статусу підозрюваного. Суд вважав, що для тримання під вартою не було жодних підстав, воно не було зареєстроване, а посилання на нібито добровільний характер перебування в органах досудового розслідування було сприйняте як хибне.

Аналогічні порушення були встановлені у справах Лопатіна і Медведського проти України (№ 2278/03 та № 6222/03, 20 травня 2010 року), заявах проти України Кардави (№ 19886/09), Ковалю (№ 22429/05), Белея (№ 34199/09), Савіна (№ 34725/08), Омельчука (№ 42195/04), Кондратьєва (№ 5203/09), Смолика (№ 11778/05), Третякова (№ 16698/05). Європейським судом також встановлено порушення права на свободу через недобросовісне використання адміністративного арешту у справах Дороніна проти України (№ 16505/02, 19 лютого 2009 року), Гаркавого проти України (№ 25978/07, 18 лютого 2010 року), О.М. Захаркіна проти України (№ 1727/04, 24 червня 2010 року). У всіх цих справах адміністративні затримання передували затриманню у кримінальному процесуальному порядку [2, с. 158].

Зазначені Заяви до ЄСПЛ обґрунтовувались процесуальними діями і рішеннями, які засновувались на Кримінально-процесуальному кодексі України 1960 року. На думку К.Д. Волкова, прийняття у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України сприяло розвитку вітчизняної кримінальної юстиції щодо нормативного забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність під час застосування затримання. Фактично було імплементовано здобутки світової спільноти в цій сфері. Разом із тим за час застосування КПК України виявилися і певні його недоліки, які потребують негайного усунення на законодавчому рівні [3, с. 111].

Для усунення практичних недоліків забезпечення прав і свобод людини під час застосування затримання без ухвали слідчого судді допоможе використання адвокатської тактики. А у дослідженні вказаного питання звернемо увагу на думку О.Г. Яновської, що суттєву допомогу у підвищенні рівня ефективності діяльності прокурорів та адвокатів у кримінальному судочинстві має надати така наука, як криміналістика. Особливої актуальності це питання набуває із урахуванням нормативного закріплення в Кримінальному процесуальному кодексі України положення про те, що кримінальне провадження відбувається шляхом самостійного обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав і законних інтересів засобами, передбаченими Кодексом. Тож і прокурори, і адвокати потребують ґрунтовних криміналістичних знань та практичних навичок вільного оперування ними. На думку автора, криміналістика прокурорської діяльності та криміналістика адвокатської діяльності має право на життя із врахуванням діаметрально протилежних завдань, що стоять перед цими суб'єктами кримінального процесу. Різні завдання зумовлюють різні засоби їх виконання. Різні засоби є різною тактикою дій. При цьому ми не можемо не відзначити і спільних рис у тактичних діях прокурорів та адвокатів, що зумовлюються необхідною процесуальною рівноправністю сторін у змагальному кримінальному судочинстві [4, с. 17].

Таким чином, для вивчення досліджуваного питання необхідно з'ясувати сутність адвокатської тактики із використанням сучасних наукових досліджень та з огляду на те, що адвокатська тактика під час затримання особи без ухвали слідчого судді спрямована на виконання функції захисту, то необхідно також саме у цьому дослідженні використовувати синонімічне поняття «тактика захисту».

У підручниках з криміналістики знаходимо таке розуміння поняття «тактика». Згідно з Є.В. Пряхініним, криміналістична тактика – розділ криміналістики, що являє собою систему наукових положень і практичних рекомендацій з організації та планування досудового і судового слідства, що розробляються на основі визначення оптимальної поведінки осіб, які здійснюють доказування, і прийомів провадження слідчих і судових дій [5, с. 145].

Криміналістична тактика – це система наукових положень і розроблених на їх основі рекомендацій щодо організації та планування досудового і судового слідства, визначення лінії поведінки осіб, які здійснюють дізнання, і прийомів проведення окремих слідчих і судових дій, спрямованих на збирання і дослідження доказів, усунення причин і умов, що сприяють скоєнню і приховуванню злочинів. Тактичний прийом – це науково розроблений найбільш раціональний і ефективний спосіб дій у підході до розв'язання конкретних слідчих завдань з метою розслідування та розкриття злочинів (В.О. Маркус) [6, с. 268].

Про існування судової тактики та тактики захисту підтвердження знаходимо у А.В. Кофанова, О.Л. Кобилянського, Я.В. Кузьмічова. Так, криміналістична тактика – поняття більш широке, оскільки вміщує «інструментарій» не тільки слідчого, але й суду. Тому у криміналістиці з'явилось вчення «Тактика судового слідства». У зв'язку з цим потрібно вважати, що поряд з адвокатською етикою може існувати тактика судового захисту на досудовому слідстві і в суді [7, с. 150].

У підручнику Т.В. Варфоломеевої, В.Г. Гончаренка, В.І. Боярова зазначено, що криміналістична тактика – це розділ криміналістики, що являє собою систему наукових положень і рекомендацій щодо організації та планування досудового і судового слідства, які розробляються на основі визначення оптимальної лінії поведінки осіб, організації та проведення слідчих, судових дій та операцій (комбінацій), спрямованих на збирання і дослідження доказів і встановлення обставин, що сприяли скоєнню злочинів.

Основним завданням криміналістичної тактики є забезпечення найбільш ефективного організації та проведення слідчих та інших дій, взаємодії часників слідчої та судової діяльності у розслідуванні, а найважливішими для криміналістичної тактики є положення науки кримінального процесу, насамперед щодо процедури розслідування і доказування. З огляду на зазначені положення криміналістична тактика розробляє прийоми, які забезпечують максимальну ефективність слідчих дій щодо збирання й оцінки доказів, встановлення обставин події, яка розслідується [8, с. 242].

На думку В.К. Матвійчука, тактика як вид діяльності існує тільки там, де має місце суперництво, протиборство, де зустрічаються інтереси груп, які протилежні одна одній (ціль сторони обвинувачення – доказати винуватість підсудного, ціль сторони захисту – прямо протилежна) [9, с. 136].

О.В. Острогляд, Я.О. Береський визначили, що тактика захисту – це система розроблених на основі сучасних досягнень науки кримінального процесу та криміналістики, а також загальнонаукових положень і адвокатської практики тактичних прийомів діяльності захисника, рекомендацій з їх застосування, а також планування їх застосування під час конкретної захисної ситуації з метою доведення обставин, що виправдовують чи пом'якшують вину підзахисного, забезпечують його права і свободи у всіх стадіях кримінального процесу [10, с. 134].

На думку В.О. Попелюшка, тактику захисту в судовому розгляді кримінальної справи слід розглядати як систему наукових, інтегрованих із криміналістики обвинувачення, розроблених адвокатологією та напрацьованих адвокатською практикою прийомів та способів діяльності адвоката-захисника у справі, з метою найбільш вмілого їх

використання для ефективного захисту прав та законних інтересів підсудного [11, с. 97].

О. В. Бишевцев визначила, що предметом адвокатської тактики є особливості наукових засобів пізнання адвокатів у сфері судочинства, а її завданнями – розробка і вдосконалення прийомів практичної діяльності адвокатів у цій сфері [12, с. 107]. Автор також вказала на таке: 1) тактика захисту за сферою її застосування обмежується винятково кримінальним судочинством; 2) цільова спрямованість тактики захисту полягає у захисті прав і законних інтересів підозрюваного й обвинуваченого; 3) за гносеологічною природою тактика захисту є системою засобів здійснення захисної діяльності у кримінальному процесі [12, с. 105].

Я.П. Зейкан визначив, що сукупність методів, технічних прийомів, навичок і засобів, які використовує адвокат у процесі захисту прав та інтересів громадян, є адвокатською технікою. Якогось єдиного, вичерпного переліку елементів адвокатської техніки не існує. Ці методи, прийоми та засоби є результатом творчості адвокатської спільноти протягом віків [13, с. 12–13].

Під час визначення сутності адвокатської тактики необхідно врахувати, що професія адвоката вимагає від її представників високої моралі, професійності та толерантності. Водночас цей вид діяльності супроводжується великим психологічним навантаженням, що може породжувати надмірну емоційність або емоційне виснаження, стрес тощо [14, с. 108]. А однією з найбільш важливих психологічних особливостей спілкування адвоката є його професійна спрямованість, пов'язана з необхідністю здійснювати захист, представництво, тобто є певна «процесуальна» заданість параметрів спілкування. Істотною труднощі в спілкуванні можуть виникати через те, що адвокат вимушений вступати в спілкування, незважаючи на своє ставлення до співрозмовника (часто негативне), на свій психічний стан, бажання спілкуватися, адже спілкування є невіддільною частиною його діяльності [14, с. 107].

Таким чином, адвокатською тактикою під час затримання особи без ухвали слідчого судді необхідно вважати систему наукових положень та практичних рекомендацій, що засновані на нормах кримінального процесуального законодавства та сформовані як напрацювання адвокатської практики, для застосування під час затримання особи без ухвали слідчого судді з метою забезпечення прав і свобод підозрюваного та надання якісної професійної правничої допомоги.

Аналіз адвокатської тактики під час затримання особи без ухвали слідчого судді неможливий без виокремлення складових частин такого затримання. Їх детальний аналіз розроблений Ю.П. Яновичем Узагальнюючи розробку автора, конспективно визначимо такі частини:

- 1) фактичне затримання, суть якого полягає у фізичному захопленні особи, яка підозрюється у скоєнні злочину, та обмеженні її в праві на вільне пересування;
- 2) доставлення затриманої особи до органу досудового розслідування;
- 3) складання протоколу затримання відповідно до вимог ч. 5 ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) після внесення відомостей про скоєний злочин до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- 4) поміщення затриманої особи до ПТТ;
- 5) вручення затриманій особі повідомлення про підозру не пізніше 24 годин з моменту її затримання (ч. 2 ст. 278 КПК);
- 6) доставлення підозрюваного до слідчого судді для вирішення питання про обрання запобіжного заходу не пізніше 60 годин з моменту затримання (ч. 2 ст. 211 КПК);
- 7) обрання слідчим суддею запобіжного заходу щодо підозрюваного в межах 72 годин з моменту затримання.

Зазначені вище частини у своїй сукупності утворюють нормативну модель затримання особи без ухвали слідчого судді, суду в кримінальному процесі [1, с. 183].

Саме на правильну реалізацію норм Кримінального процесуального кодексу України в частині правового регулювання затримання та підпункту «с» п. 1 ст. 5 Європейської Конвенції з прав людини (1950 р.), ратифікованої Законом України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР, має бути спрямована адвокатська тактика захисника.

Методичними рекомендаціями, що підготовлені та надруковані Українською фундацією правової допомоги за підтримки програми «Верховенство права» Міжнародного фонду «Відродження» та в рамках проекту Європейської Комісії «Забезпечення доступу до правосуддя шляхом надання безоплатної правової допомоги та впровадження високих стандартів захисту прав людини в Україні» розроблені та систематизовані елементи адвокатської тактики під час затримання без ухвали слідчого судді. Так, дії захисника під час затримання особи за підозрою у скоєнні кримінального правопорушення сформовано у таких блоках стандартів якості надання безоплатної правової допомоги: 1. Першочергові дії захисника на стадії затримання. 2. Конфіденційне побачення. 3. Скарга на незаконні дії працівників правоохоронних органів. 4. Пред'явлення підозри та обрання запобіжного заходу. 5. Правові підстави і строки затримання. 6. Протокол затримання. 7. Медичні питання. 8. Відмова від адвоката. 9. Відмова адвоката від здійснення захисту затриманої особи. 10. Оформлення документів про надання правової допомоги затриманій особі [15, с. 5].

Деякі практики вважають, що робота учасника кримінального судочинства настільки непередбачувана, що не можна застосовувати термін «стандарт» щодо такої діяльності. Тобто вони вважають, що професійна діяльність учасників кримінального процесу не підлягає стандартизації, так само як мистецтво у будь-якому вигляді. Беззаперечним (і з цим треба погодитись) є те, що робота прокурорів і адвокатів у кримінальному провадженні справді становить мистецтво у значенні високого рівня майстерності. Однак (образно кажучи) навіть у музиці є певні правила та стандарти гармонії, порушення яких майже вірогідно призводить до какофонії [4, с. 16].

Для реалізації адвокатської тактики під час затримання особи без ухвали слідчого судді такими стандартами є чинне кримінально-процесуальне законодавство, практика ЄСПЛ, а також норми, що регулюють адвокатську діяльність.

Висновки. Адвокатська тактика під час затримання особи без ухвали слідчого судді є окремим елементом тактики захисту. Вона має принципи реалізації, що засновані на засадах кримінального провадження, які реалізуються під час досудового розслідування, таємниці досудового розслідування та на засадах діяльності адвокатури України. Має свої окремі елементи планування й організації, які зумовлені моментом, порядком та метою затримання особи. При цьому адвокатська тактика під час затримання особи без ухвали слідчого судді тісно пов'язана із попередньою кваліфікацією дій особи, у зв'язку із вчиненням яких така особа була затримана.

Основне правило такої тактики – постійне коригування чи зміна процесуальних дій захисника (тактичних прийомів) залежно від отримання будь-якої нової інформації з метою захисту особи від кримінального обвинувачення.

Елементами, які формують таку тактику, є: загальний досвід адвокатської діяльності, досвід адвокатської діяльності у конкретній сфері адвокатської практики, пов'язаної із захистом від кримінального обвинувачення, досвід попереднього місця роботи (до отримання свідчення про право на зайняття адвокатською діяльністю), морально-психологічні якості адвоката та його знання.

Адвокатська тактика під час затримання особи без ухвали слідчого судді має бути своєчасною, об'єктивною та повною, планомірною, а також із застосуванням засобів науково-технічного прогресу в тих межах, які дозволяють норми КПК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Янович Ю.П. Складові частини затримання особи без ухвали слідчого судді, суду в кримінальному процесі. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право. 2014. № 1137, вип. 18. С. 181–184.
2. Самодін А.В. Кримінальний процесуальний статус особи, відповідальної за перебування затриманих. Юридична наука. 2014. № 11. С. 156–163.
3. Волков К. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність при затриманні особи. Вісник Національної академії прокуратури України. 2014. № 3. С. 108–112.
4. Яновська О. Ефективна реалізація функцій обвинувачення та захисту як умова змагального кримінального судочинства. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. Вип. 2. С. 16–19.
5. Криміналістика: навч. посіб. / Р.І. Благута, Р.І. Сибірна, В.М. Бараняк та ін.; за заг. ред. Є.В. Пряхіна. К.: Атіка, 2012. 496 с.
6. Маркус В.О. Криміналістика. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 558 с.
7. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Кузьмичов Я.В. та ін. Криміналістика: питання і відповіді. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 280 с.
8. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т.В. Варфоломєєва, В.Г. Гончаренко, В.І. Бояров та ін. К.: Юрінком Інтер, 2011. 504 с.
9. Матвійчук В.К. Тактика та методика участі адвоката захисника у судовому слідстві та судових дебатах у кримінальних справах. Юридична наука. 2012. № 3. С. 135–140.
10. Острогляд О.В., Береський Я.О. Окремі теоретичні аспекти розуміння тактики захисту в кримінальному процесі України. Науково-інформаційний вісник. Серія: Право. 2012. № 5. С. 129–135.
11. Попелюшко В.О. Стратегія і тактика захисту в судовому розгляді справи. Вісник Академії адвокатури України. 2008. Число 2. С. 96–98.
12. Бишевец О.В. Тактичні прийоми у професійній діяльності адвоката. Вісник Академії адвокатури України. 2008. 1. № 11. С. 104–108.
13. Зейкан Я.П. Адвокатська техніка: методика підготовки прямого допиту і вступної промови. Х.: Фактор, 2016. 160 с.
14. Мазур М.Р. Психологічні особливості адвокатської діяльності. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2017. Вип. 27. С. 106–109.
15. Вань І., Вишневський А., Мартиновський Р., Сівак Т., Стюпіна Н. Методичні рекомендації для адвокатів щодо здійснення захисту, гарантованого державою: дії захисника при затриманні особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Українська фундація правової допомоги, 2013, 62 с.

УДК 343.432

ЩОДО ОСНОВНИХ ПОМИЛОК ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

REGARDING THE MAJOR MISTAKES OF LAW ENFORCEMENT OFFICERS DURING PRE-TRIAL INVESTIGATION

Циліорик І.І.,

*асистент кафедри кримінального права і процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»*

Розслідування злочинів – це складний пізнавальний процес, який вимагає від слідчого значних інтелектуальних, організаційних, волевих зусиль. Також слід вказати й на те, що діяльність слідчого здійснюється в стислий термін, в умовах браку інформації, протидії розслідуванню. Зазначені фактори негативно впливають на якість досудового розслідування та породжують різні помилки. Вони під час розслідування кримінальних справ неминучі. І було б наївно розраховувати на їх повне усунення. Слід відзначити, що в правозастосовній практиці помилки допускають не тільки слідчі, а й органи досудового розслідування, прокурори, судді. Проте помилки в слідчій діяльності є найбільш поширені під час досудового розслідування.

Ключові слова: помилки, слідчі помилки, докази, негласні слідчі (розшукові) дії.

Расследование преступлений – это сложный познавательный процесс, который требует от следователя значительных интеллектуальных, организационных, волевых усилий. Также следует указать на то, что деятельность следователя осуществляется в сжатые сроки, в условиях недостатка информации, противодействия расследованию. Указанные факторы негативно влияют на качество предварительного расследования и порождают различные ошибки. Они при расследовании уголовных дел неизбежны. И было бы наивно рассчитывать на их полное устранение. Следует отметить, что в правоприменительной практике ошибки допускают не только следователи, но и органы предварительного расследования, прокуроры, судьи. Однако ошибки в следственной деятельности являются наиболее распространенными во время досудебного расследования.

Ключевые слова: ошибки, ошибки следователя, доказательства, негласные следственные (розыскные) действия.

The crime investigation is a complex cognitive process that requires the investigator considerable intellectual, organizational, volitional efforts. It should also be noted that the investigator's activities are carried out in a short time, in the absence of information, the counteraction of investigation. These factors adversely affect the quality of pre-trial investigation and generate various mistakes. They are inevitable during the investigation of criminal cases. And it would be naive to rely on their complete elimination. It should be noted that in the practice of law enforcement not only investigators are allowed, but also bodies of pre-trial investigation, prosecutors, judges. However, mistakes in investigative activities are most prevalent during the pre-trial investigation.

Key words: errors, investigation errors, proofs, secret investigators (wanted) actions.

Постановка проблеми. У сучасній правоохоронній практиці поширення слідчих помилок стало чинником, який суттєво заважає результативній діяльності органів досудового розслідування і досягненню завдань кримінального су-

дочинства. Саме слідчі помилки є причиною втрати доказів, додаткового розслідування, скасування постанов слідчих, закриття кримінальних справ за недоведеністю участі обвинуваченого у скоєнні злочину, незаконних затримань осіб за